

Προϋποθέσεις Ορθόδοξης Διαπαιδαγώγησης.

Γράφει ο Πρεσβύτερος π. Ανδρέας Γκατζέλης.

Ένα από τα πιο σοβαρά και υπεύθυνα διακονήματα που μας αναθέτει ο Θεός είναι το διακόνημα του παιδαγωγού. Ως παιδαγωγός ορίζεται, βέβαια, ο γονιός, ο δάσκαλος, ο πνευματικός πατέρας. Παιδαγωγός όμως, με την ευρύτερη έννοια, είναι και όποιος ασκεί παιδαγωγική επιρροή στις καρδιές των πλησίων του. Έτσι, ο κάθε Χριστιανός μπορεί να χαρακτηριστεί ως παιδαγωγός.

Αποστολή του Χριστιανού είναι να γίνει μάρτυρας της αγάπης στον σύγχρονο κόσμο. Η μαρτυρία της αγάπης είναι ιδιαίτερα δύσκολο έργο, δίδεται με ολόκληρη την ύπαρξη και βιώνεται ως σταυρική θυσία. Ο κόσμος συνήθως δεν κατανοεί και παρανοεί την αγάπη. Ο Χριστιανός, μιμούμενος τον Χριστό, παιδαγωγεί στην αγάπη και με όλη του τη δύναμη φανερώνει ότι όντως ο Θεός Αγάπη εστί.

Ορθόδοξη παιδαγωγική

Ως Ορθόδοξη παιδαγωγική, ορίζεται η παρατήρηση μιάς ζωής η οποία κυλά κατενώπιον του Θεού. Οι γονείς ζούν την ζωή τους με την διαρκή αίσθηση της θεϊκής παρουσίας και αυτό μεταδίδεται ως εμπειρία και βίωμα στα παιδιά που παρατηρούν αυτή τη ζωή. Επομένως, η Ορθόδοξη παιδαγωγική είναι έμπνευση, είναι βίωμα, είναι συμμετοχική

κατάσταση. Δεν είναι μόνο κήρυγμα, διδασκαλία νοησιαρχική, εντολές και συμβουλές άνυδρες και άσαρκες. Όπως ο Λόγος έγινε σαρξ και έζησε ανάμεσά μας, έτσι και τα λόγια του παιδαγωγού οφείλουν να εκφράζουν το παραδειγματικό βίωμα, να συνοδεύονται από εικόνα και πράξεις.

Η νήψη.

Βέβαια το ερώτημα είναι πώς αποκτά κανείς την αίσθηση της παρουσίας του Θεού στη ζωή του. Αυτό είναι τέχνη τεχνών και επιστήμη επιστημών. Αυτή είναι η ουσία του πνευματικού μας αγώνα, να κρατάμε ζωντανή στην καρδιά μας το δέος και την κατάνυξη, τα αισθήματα που γεννιούνται όταν βρισκόμαστε μέσα στο Ναό του Θεού. Να φυλάτουμε το βίωμα ότι είμαστε ενώπιον του μεγάλου Κριτηρίου, ότι είμαστε στην πραγματικότητα της παρουσίας του Θεού. Αυτή είναι η εργασία της νήψεως όπως την ορίζουν οι Άγιοι Πατέρες.

Ο άνθρωπος ολισθαίνει στην αμαρτία, επειδή χάνει την αίσθηση της μετοχής στην αγάπη και στην ζωή της Αγίας Τριάδος. Ο αντικείμενος στη σωτηρία μας, ο οποίος το γνωρίζει αυτό, προσπαθεί πάση θυσία και με κάθε τρόπο, να αφαιρέσει από την καρδιά μας την μνήμη του Θεού. Στο ιερό κείμενο της Βίβλου βλέπουμε ότι, όταν ο διάβολος προσέγγισε την Εύα και άρχισε την συνομιλία μαζί της, το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να αφαιρέσει από την καρδιά της την αίσθηση της θεϊκής αγάπης. Η αναφορά του εχθρού στο Πρόσωπο του Θεού ήταν σε τρίτο ενικό, σαν να μην ήταν ο Θεός παρών στη συζήτηση. Με αυτό τον τρόπο ξεκίνησε η πτώση του ανθρώπου. Κατά συνέπεια βαδίζοντας τον αντίθετο δρόμο, έρχεται και η ανόρθωση του ανθρώπου.

Η Εκκλησία μας βοηθά με πολλούς τρόπους να διατηρούμε στην καρδιά μας την αίσθηση της πανταχού παρουσίας του Θεού. Μας συμβουλεύει να έχουμε στο σπίτι μας άγιες εικόνες, για να αγιάζεται η όραση μας. Να κρατάμε άσβεστο και ακοίμητο καντήλι για να μας θυμίζει το φως και την παρουσία του Θεού. Χωρίζει το εικοσιτετράωρο σε σταθμούς προσευχής, για να αφομοιώνουμε την αναφορικότητα προς τον Ηγαπημένο.

Η ευχή του Ιησού.

Με όλους αυτούς τους τρόπους και με πολλούς άλλους προσπαθούμε να κρατήσουμε ζωντανή στην καρδιά μας την μνήμη του Θεού. Κυρίως όμως ασκώντας την προσευχή με το Όνομα του Ιησού,

επιδιώκουμε την ένωση μαζί Του. Το παντοδύναμο και πανάγιο αυτό Όνομα, ο Χριστιανός το έχει στα χείλη, στον νου και στην καρδιά του αδιαλείπτως. Από την αρχαία Εκκλησία παραλάβαμε ότι οι μάρτυρες της Αναστάσεως ρύθμισαν τη ζωή τους με τέτοιο τρόπο ώστε να στρέφεται γύρω από έναν άξονα. Ο ένας πόλος του άξονα είναι η Θεία Λειτουργία και ο άλλος η επίκληση του ονόματος του Ιησού. Με αυτό τον τρόπο ζούσαν την μυστηριακή και την μυστική λατρεία. Κάθε ασκητής παιδαγωγός μετέχει στο μυστήριο της παρουσίας του Θεού με την συνεχή επίκληση του Αγίου Ονόματος.

Η διατήρηση της μνήμης του Θεού στην καρδιά του ανθρώπου είναι μία τέχνη, η οποία μαθαίνεται απο τους γονείς στα παιδιά. Ο άνθρωπος που ζει τη ζωή του κατενώπιον Θεού, συμπεριφέρεται με τρόπο που εμπνέει και σαγηνεύει. Δημιουργεί μία ατμόσφαιρα γύρω του που βοηθά τη μετάδοση των θείων αληθειών. Οπότε, το κύριο έργο του παιδαγωγού έχει ως στόχο την κάθαρση της δικής του καρδιάς. Κέντρο της εργασίας του παιδαγωγού είναι ο δικός του αγιασμός και αποτέλεσμα αυτής της εργασίας, είναι η διαπαιδαγώγηση των ψυχών που του εμπιστεύθηκε ο Θεός.

Ο ρόλος της προσευχής.

Η σπουδαιότερη παιδαγωγική μέθοδος είναι η προσευχή. Με την προσευχή ο παιδαγωγός συνεργάζεται με τον Χριστό για την δημιουργία αθανάτων υπάρξεων. Η προσευχή συντελεί το μεγαλύτερο δημιουργικό έργο πάνω στη γη.

Όταν ο Θεός δημιουργεί τον άνθρωπο, δεν τον πλάθει τέλειο, αλλά με ικανότητα να φθάσει στην τελειότητα. Ουσιαστικά, ο εαυτός μας είναι μία πρόταση του Θεού και μία πρόσκληση διαλόγου μαζί Του. Ο Θεός, από άπειρη αγάπη για το πλάσμα Του, επιθυμεί να συνεργαστεί μαζί μας για την δική μας τελειοποίηση. Περιμένει την δική μας αντιπρόταση στην ευλογία που μας δίνει. Αντιπρόταση που εκφράζεται υπαρξιακά, οντολογικά και ομολογείται προσευχητικά. Προσευχόμενοι συμμετέχουμε στη διαδικασία του αγιασμού μας, ο οποίος συντελείται από τον Τριαδικό Θεό. Εκφράζουμε την συγκατάθεσή μας, αλλά και προτείνουμε την διόρθωση του εαυτού μας. Αυτός ο διάλογος και αυτή η σχέση που απορρέει από την όλη συν-δημιουργική εργασία, ονομάζεται προσευχή.

Ο παιδαγωγός, έχοντας εμπειρική γνώση της δημιουργικής δύναμης της προσευχής, τολμά να εφαρμόσει στον παιδαγωγούμενο την αγιαστική αυτή διαδικασία. Προσεύχεται με πόνο και αγάπη για τον παιδαγωγούμενο του. Αναφέρει και αναθέτει με εμπιστοσύνη στον Θεό την πορεία της διαπαιδαγώγησης, μιλάει πολύ στον Θεό για τον παιδαγωγούμενό του και λίγο στον παιδαγωγούμενο για τον Θεό.

Μαζί με τον Θεό, υπάρχουν και άλλοι βοηθοί του παιδαγωγού στο δύσκολο έργο της διαπαιδαγώγησης ψυχών. Και με αυτούς ο παιδαγωγός συνεργάζεται και ζητά την δραστική βοήθειά τους. Ο φύλακας Άγγελος του παιδαγωγούμενου είναι ο σημαντικότερος βοηθός του παιδαγωγού. Ο φύλακας Άγγελος αγαπά αυτόν που ο Θεός του ανέθεσε να προσέχει. Με περισσή αγωνία μεριμνά για την σωτηρία της ψυχής αυτού του ανθρώπου και ευλογεί κάθε θεάρεστο έργο πνευματικής προκοπής. Ο παιδαγωγός οφείλει να αποκτήσει σχέση με τον φύλακα Άγγελο και να συνεργαστεί μαζί του για την ορθόδοξη διαπαιδαγώγηση του ανθρώπου, τον οποίον η αγάπη του Θεού του εμπιστεύθηκε. Συνομιλώντας προσευχητικά με τον φύλακα Άγγελο, ο παιδαγωγός εμπνέεται στο ρόλο του και βρίσκει λύσεις στα αδιέξοδά του. Πολλές φορές αυτά που δεν δέχεται ο παιδαγωγούμενος από τον παιδαγωγό του, τα αποδέχεται μετά από την δραστική επέμβαση του φύλακα Αγγέλου του. Ένας άλλος πολύτιμος βοηθός του παιδαγωγού είναι ο προστάτης Άγιος του παιδαγωγούμενου. Ο Άγιος, του οποίου το όνομα φέρουμε, με ιδιαίτερη συμπάθεια και στοργή φροντίζει για την πνευματική μας πρόοδο. Προσευχόμενος ο παιδαγωγός στον προστάτη Άγιο του παιδαγωγούμενου, βρίσκει παρηγοριά και στήριγμα στο έργο του. Απαλλάσσεται από οποιοδήποτε αίσθημα ανωτερότητας, εφόσον αναγνωρίζει πως κάθε επιτυχία του δεν οφείλεται σε αυτόν τον ίδιο προσωπικά. Προστατεύει με αυτό τον τρόπο τον εαυτό του από τον κίνδυνο της κενοδοξίας και του εγωισμού.

Η Παναγία Μητέρα του Κυρίου μας, ως Κεχαριτωμένη, είναι πλουμισμένη με όλες τις χάρες και όλα τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος στον υπερτέλειο βαθμό. Αποτελεί την μεγαλύτερη έμπνευση για έναν παιδαγωγό, αφού Αυτή είναι η άριστη παιδαγωγός όλων των ανθρώπων. Κρατώντας γερά και σταθερά το φουστάνι της, ο Ορθόδοξος παιδαγωγός γλυκαίνει κάθε πειρασμό και δυσκολία που συναντά στην άσκηση του έργου του.

Η Αγία Γραφή και τα Πατερικά κείμενα.

Το ιερό κείμενο της Αγίας Γραφής και τα γραπτά των Αγίων Πατέρων της Εκκλησίας μας, είναι τα καλύτερα εγχειρίδια παιδαγωγικής. Ο θεόπνευστος λόγος των γραφών, εκφράζει με ακρίβεια την μέθοδο που οφείλει να ακολουθήσει ο παιδαγωγός, για να θεραπεύσει τον παιδαγωγούμενο από τις συνέπειες της αμαρτίας και της πτώσεως. Ο σκοπός της ορθόδοξης παιδαγωγικής είναι να μορφωθεί ο Χριστός σε όλη την ύπαρξη του παιδαγωγούμενου. Είναι ο αγιασμός και η πνευματική ολοκλήρωση του ανθρώπου. Ο δρόμος, ο τρόπος και η μέθοδος για να επιτευχθεί αυτός ο μεγάλος σκοπός αναλύεται με κάθε λεπτομέρεια στην Αγία Γραφή και στα κείμενα των Πατέρων της Εκκλησίας. Ο παιδαγωγός μελετά με επιμέλεια και προσοχή τα ιερά κείμενα και φροντίζει να αφομοιώνει το πνεύμα του νόμου του Θεού. Δεν πειραματίζεται, ούτε καινοτομεί αυθαίρετα εις βάρος του παιδαγωγούμενου. Καθοδηγεί με ασφάλεια στον δρόμο της αγάπης, στο δρόμο που χάραξαν οι Άγιοι Πατέρες και περιγράφει ο Λόγος του Θεού. Εξατομικεύει την παιδαγωγική διαδικασία συστοιχούμενος πάντοτε με το Πνεύμα το Άγιο. Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί, οι αποδείξεις που αναφέρει για να στηρίξει τα λεγόμενα του και να εμπνεύσει την καρδιά του παιδαγωγούμενου, είναι πάντοτε απά τα έργα των Πατέρων και την Αγία Γραφή, δοσμένα με διάκριση.

Ο παιδαγωγός ως παιδαγωγούμενος.

Για να δείξει με ακρίβεια τον δρόμο που οδηγεί στην αγκαλιά του Θεού, ο παιδαγωγός, οφείλει να έχει διανύσει κάποια απόσταση πάνω σε αυτό τον δρόμο. Ευχής έργο θα ήταν να είχε φθάσει ο ίδιος στο τέρμα του δρόμου, σημειώνοντας και γνωρίζοντας με ακρίβεια κάθε εμπόδιο και κάθε δυσκολία. Ακόμη όμως και αν δεν έχει φθάσει στο τέρμα του δρόμου, είναι σίγουρα προσανατολισμένος στη σωστή κατεύθυνση. Ο ίδιος, πριν αναλάβει έργο παιδαγωγού, έχει περάσει από διαπαιδαγώγηση. Εμπιστευόμενος με ασφάλεια τη ζωή του στα χέρια έμπειρου πνευματικού οδηγού, έμαθε στην πράξη όλη την παιδαγωγική διαδικασία. Με την ευχή του πνευματικού του, ανέλαβε να καθοδηγήσει και άλλους στον Χριστό. Το έργο της διαπαιδαγώγησης έχει επιτυχία όταν γίνεται από υπακοή και με ευλογία.

Στον Άγιον Όρος λένε «για να γίνεις Γέροντας, πρέπει να θάψεις Γέροντα». Κατ' αναλογία και ο παιδαγωγός πριν ζητήσει από τον

παιδαγωγούμενο να του κάνει υπακοή, θα πρέπει ο ίδιος να έχει διανύσει την οδό της υπακοής. Με αυτόν τον τρόπο, οι παιδαγωγικές του συμβουλές βγαίνουν από την πείρα της ζωής του και όχι από ακούσματα και αναγνώσματα.

Οι συμβουλές.

Ο τρόπος με τον οποίο ο παιδαγωγός συμβουλεύει έχει καθοριστική σημασία για την διαδικασία της διαπαιδαγώγησης. Η χρήση του λόγου γίνεται μετά βαθυτάτου σεβασμού και διακρίσεως. Ο παιδαγωγός αισθάνεται ότι ο ανθρώπινος λόγος είναι εικόνα του Λόγου του Θεού και γι' αυτό είναι ιδιαίτερα συνετός στην έκφραση του και μιλά με ευλάβεια.

Η Παναγία μας, λόγω της καθαρότητάς της, συνέλαβε τον Λόγο του Θεού, τον κυοφόρησε εν σιωπή και στη συνέχεια τον γέννησε εις σωτηρία όλου του κόσμου. Τηρουμένων των αναλογιών και ο παιδαγωγός αγνίζει τον εαυτό του, ως θυσία ζώσα προς τον Θεό και ζητά να λάβει ρήμα Θεού στην καρδιά του, το οποίο θα το προσφέρει για τη σωτηρία του παιδαγωγούμενου του.

Στον βίο του Οσίου Σιλουανού του Αθωνίτη τον οποίο συνέγραψε ο επίσης Όσιος Σωφρόνιος Σαχάρωφ, διαβάζουμε το παρακάτω συγκλονιστικό περιστατικό.

«Ενθυμούμεθα την διήγησιν αυτού περί τινος σπουδαίου ρώσσου ασκητού, του Πατρός Στρατονίκου, όστις ήλθεν εκ του Καυκάσου, ίνα επισκεφθή το Άγιον Όρος. Ο Πατής Στρατόνικος είχε σπάνιον χάρισμα λόγου και προσευχής μετά δακρύων. Ανήγειρε πολλούς ερημίτας και μοναχούς του Καυκάσου από της εξασθενήσεως και της ακηδίας εις νέους αγώνας εξηγών εις αυτούς τα μυστήρια του πνευματικού πολέμου. Και εν τω Άθωνι ο πατήρ Στρατόνικος εγένετο δεκτός υπό του κύκλου των ασκητών μετά πολλής αγάπης. Ο πλήρης εμπνεύσεως λόγος αυτού προεκάλεσεν εις πολλούς βαθείαν εντύπωσιν. Η πλουσία διάκρισις, ο ωραίος και δυνατός νούς, το δώρον της αληθούς προσευχής, η ευρεία αυτού πείρα, το παν κατέστησεν αυτόν εξέχουσαν μορφήν εν μέσω των ασκητών. Διέμεινεν εν Αγίω Όρει σχεδόν δύο μήνας και ήδη ελυπείτο, διότι ματαίως υπέστη τον πολύν κόπον της μακράς πορείας χάριν «ωφελείας». Αι συναντήσεις αυτού μετά των μοναχών του Άθω δεν επλούτισαν τας γνώσεις αυτού. Ήλθε λοιπόν εις τον πνευματικόν του Μοναστηρίου του Αγίου Παντελεήμονος, τον Γέροντα Αγαθόδωρον, και διηγούμενος την λύπην αυτού παρεκάλεσεν αυτόν όπως υποδείξη τινά εκ

των πατέρων, μετά του οποίου θα ήτο δυνατόν να συνομιλήση περί της υπακοής και των άλλων έργων του μοναχού. Ο Γέρων Αγαθόδωρος συνέστησεν εις αυτόν να επισκεφθή το «Παλαιόν Ρωσικόν», όπου κατ' εκείνον τον καιρόν (προ του πολέμου του 1914) είχαν συναχθή σπουδαίοι τινες ασκηταί εκ των αδελφών της Μονής.

Το Παλαιόν Ρωσικόν κείται επί ορεινήν περιοχόν, εις ύψος 250 περίπου μέτρων από του επιπέδου της θαλάσσης, κατ' ανατολάς της Μονής εις απόστασιν μιάς περίπου ώρας. Εκεί εκρατείτο αυστηρότερον ασκητικόν τυπικόν ή εν τω Μοναστηρίω. Ο τόπος είναι έρημος, ήσυχος, και δια τούτο προς αυτόν είλκοντο οι μοναχοί επιποθούντες μεγαλυτέραν απομόνωσιν χάριν της ασκήσεως της νοεράς προσευχής. Εκεί τότε έζη και ο Πατήρ Σιλουανός.

Ο Πατήρ Στρατόνικος εγένετο δεκτός εις το Παλαιόν Ρωσικόν μετά μεγάλης αγαθοφροσύνης. Συνωμίλησε πολύ μετά των Πατέρων και κατ' ιδίαν και καθ' ομάδας. Την ημέραν εορτής τινος ο Γέρων Δοσίθεος εκάλεσεν αυτόν εις το κελλίον αυτού μετά τινων άλλων μοναχών, μεταξύ των οποίων ήσαν οι Πατέρες Βενιαμίν της Καλλιάγρας, Ονησιφόρος και Σιλουανός. Η συνομιλία υπήρξε πλουσία εις περιεχόμενον. Ο Πατήρ Στρατόνικος είχε την προτεραιότητα ουχί μόνον ως φιλοξενούμενος, αλλά και κατά το χάρισμα του λόγου, δια του οποίου συνήρπαζε τους παρευρισκομένους. Ο Πατήρ Σιλουανός, ως ο νεώτερος των παρισταμένων, εκάθητο εις την γωνίαν του κελλίου και εσιώπα ακούων προσεκτικώς πάντα λόγον του καυκασιανού ασκητού.

Ο Πατήρ Στρατόνικος ήλθε κατά την ορισθείσαν ώραν. Η συνομιλία μεταξύ των δύο ασκητών ήρχισεν ευκόλως και ευθύς έλαβε τον ποθούμενον χαρακτήρα. Και ο εις και ο έτερος πνεύματι ήσαν συνεχώς ορμώμενοι προς τον αυτόν σκοπόν και ο νούς αυτών αδιαλείπτως κατείχετο υπό των αυτών προβλημάτων, τα μόνα ουσιώδη δι' αυτούς.

Την προηγουμένην ημέραν ακούων μετά προσοχής ο Σιλουανός τον Πατέρα Στρατόνικον, παρετήρησεν ότι ο τελευταίος ωμίλει «εκ του νοός αυτού» και ότι οι λόγοι αυτού περί της συναντήσεως του ανθρωπίνου θελήματος μετά του θελήματος του Θεού και περί της υπακοής ήσαν «ασαφείς».

Ήρξατο την συνομιλίαν δια τριών ερωτήσεων:

«Πώς ομιλούν οι τέλειοι»;

«Τι σημαίνει να παραδίδης εαυτόν εις το θέλημα του Θεού»;

«Εις τι συνίσταται η ουσία της υπακοής»;

Ως φαίνεται, η θαυμαστή εκείνη ατμόσφαιρα πνεύματος, εντός της οποίας ευρίσκετο ο Σιλουανός, επέδρασεν αμέσως επί του Πατρός Στρατονίκου. Ησθάνθη την σπουδαιότητα και το βάθος των ερωτήσεων και παρέμεινε σκεπτικός. Κατόπιν μικράς σιωπής είπεν:

– Αυτό δεν το γνωρίζω ... Σείς να μοί ειπήτε.

Ο Σιλουανός απεκρίθη:

– Οι τέλει ουδέν λένουν εξ εαυτών ... Ούτοι λένουν μόνον ό,τι το Πνεύμα δίδει εις αυτούς.

Ο Πατήρ Στρατόνικος κατ' εκείνην την στιγμήν πιθανώς έζησε την κατάστασιν περί της οποίας ωμίλει ο Σιλουανός. Απεκαλύφθη εις αυτόν νέον μυστήριον της πνευματικής ζωής έως τότε άγνωστον εις αυτόν: το μυστήριον της εν τη καρδιά γεννήσεως λόγου εμπνευσμένου υπό της Θείας χάριτος. Ησθάνθη τα κενά αυτού κατά το παρελθόν, ηννόησεν ότι ήτο μακράν εισέτι της τελειότητος – σκέψις ήτις δεν ήλθεν εις αυτόν κατόπιν τοσούτων συναντήσεων μετά μοναχών, κατά τας οποίας ήτο οφθαλμοφανής η υπεροχή αυτού· και όμως συνηντάτο μετά πολλών και εξαιρέτων ασκητών. Μετ' ευγνωμοσύνης προσέβλεψεν εις τον Σιλουανόν. Του πρώτου ερωτήματος απαντηθέντος εν τω βάθει της ψυχής αυτού δι' υπαρκτικής πείρας της καταστάσεως αυτής, την οποίαν έλαβε δια της προσευχής του Πατρός Σιλουανού, η αφομοίωσις των δύο άλλων ήτο πλέον εύκολος»[1].

Στο παραπάνω εκτενές απόσπασμα φαίνεται καθαρά ότι ο λόγος του παιδαγωγού για να εμπνέει θα πρέπει να είναι εμπνευσμένος. Η προσωπικότητα του παιδαγωγού και η αγιότητά του είναι ο καταλυτικός παράγοντας στην διαδικασία της διαπαιδαγώγησης.

Συμπεράσματα.

Ο ρόλος του παιδαγωγού σήμερα καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολος εξαιτίας των συνθηκών της σύγχρονης ζωής.

Όταν ο παιδαγωγός έχει προσωπική αρετή και βιώματα πνευματικά, μπορεί να καθοδηγήσει με ασφάλεια τους ανθρώπους στο δρόμο της αγάπης.

Ο σκοπός του παιδαγωγού είναι να πείσει για την αγάπη του Χριστού και να εμπνεύσει την αγάπη για τον Χριστό. Αυτό προϋποθέτει προσωπική γνώση και σχέση με τον Χριστό. Εκτελώντας το διακόνημα του

παιδαγωγού με ταπείνωση, προσευχή και αγάπη, ο παιδαγωγός βρίσκει συμπαραστάτες αγγέλους και αγίους στο έργο του.

Μέσα από την Ορθόδοξη παιδαγωγική διαδικασία, παιδαγωγός και παδαγωγούμενος, καθαίρονται, φωτίζονται και αγιάζονται εν Χριστώ.

**Άγιος Σωφρόνιος Σαχάρωφ Ο ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ Ο ΑΘΩΝΙΤΗΣ
[Βιβλίο]. – [s.l.] : Ίερά Σταυροπηγιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ
Άγγλίας , 1999. σ. 68-70.**

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>